

روانشناسی شخصیت

مؤلف: غلامرضا ابراهیم زاده

سرشناسه	: ابراهیم زاده، غلامرضا، ۱۳۵۶ -
عنوان و نام پدیدآور	: روانشناسی شخصیت / مولف غلامرضا ابراهیم زاده.
مشخصات نشر	: همدان: تدین، ۱۳۹۵.
مشخصات ظاهری	: ۱۵۹ صفحه
شابک	: ۹۷۸-۶۰۰-۹۳۸۹۱-۹-۳
وضعیت فهرست نویسی	: فیبا
یادداشت	: کتابنامه: ص. ۹۵-۱۰۰.
رصوء	: شخصیت — جنبه‌های روان‌شناسی
رده بندی کنگره	: ۹۱۳۹۴۲۲۴/۶۹۸RF
رده بندی دیو	: ۱۵۵/۱
شماره کتابشناسی ملی	: ۳۹ ۴۸۲۰

نام کتاب: شخصیت‌شناسی

مولف: غلامرضا ابراهیم زاده

شمارگان: ۵۰۰ جلد

نوبت چاپ: اول - ۱۳۹۵

صفحه‌آرایی و طراحی جلد: کانون تبلیغاتی آپادانا

چاپ و صحافی: تندیس

قیمت: ۱۰۰۰۰ تومان

انتشارات تدین همدان - تلفن: ۰۹۱۸ ۵۰۰ ۲۷۰۱

zahratadayon@yahoo.com

حق چاپ برای ناشر محفوظ است

فهرست

سخن و لطف
مقدمه

فصل اول

- ۱۷..... ضرورت مطالعه روانشناسی شخصیت
- ۱۸..... شخصیت در یک نظر اجمالی
- ۱۹..... تعریف شخصیت
- ۲۰..... ماهیت شخصیت
- ۲۴..... تاثیر وراثت روی شخصیت افراد
- ۲۵..... تاثیر محیط روی شخصیت افراد
- ۲۵..... تاثیر محیط فیزیکی روی شخصیت افراد
- ۲۶..... تاثیر محیط اجتماعی روی شخصیت افراد

فصل دوم

- ۳۱..... شخصیت ضد اجتماعی
- ۳۱..... ویژگی‌های افراد دارای شخصیت ضد اجتماعی
- ۳۳..... عوامل موثر در شکل‌گیری شخصیت ضد اجتماعی در افراد
- ۳۴..... نحوه مصاحبه روانشناس بالینی با افراد دارای شخصیت ضد اجتماعی
- ۳۶..... رویکردهای درمانی برای درمان افراد دارای شخصیت ضد اجتماعی

فصل سوم

- ۴۵..... شخصیت اجتنابی
- ۴۵..... ویژگی‌های افراد دارای شخصیت اجتنابی
- ۴۶..... عوامل موثر در شکل‌گیری شخصیت اجتنابی در افراد
- ۴۸..... نحوه مصاحبه روانشناس بالینی با افراد دارای شخصیت اجتنابی
- ۴۹..... رویکردهای درمانی برای درمان افراد دارای شخصیت اجتنابی

فصل چهارم

- ۵۷ شخصیت مرزی
- ۵۷ ویژگی‌های افراد دارای شخصیت مرزی
- ۵۹ عوامل موثر در شکل‌گیری شخصیت مرزی در افراد
- ۶۱ نحوه مصاحبه روانشناس بالینی با افراد دارای شخصیت مرزی
- ۶۲ رویکردهای درمانی برای درمان افراد دارای شخصیت مرزی

فصل پنجم

- ۷۱ شخصیت وابسته
- ۷۱ ویژگی‌های افراد دارای شخصیت وابسته
- ۷۳ عوامل موثر در شکل‌گیری شخصیت وابسته در افراد
- ۷۵ نحوه مصاحبه روانشناس بالینی با افراد دارای شخصیت وابسته

فصل ششم

- ۸۳ شخصیت نمایشی
- ۸۳ ویژگی‌های افراد دارای شخصیت نمایشی
- ۸۴ عوامل موثر در شکل‌گیری شخصیت نمایشی در افراد
- ۸۶ نحوه مصاحبه روانشناس بالینی با افراد دارای شخصیت نمایشی
- ۸۷ رویکردهای درمانی برای درمان افراد دارای شخصیت نمایشی

فصل هفتم

- ۹۵ شخصیت خودشیفته
- ۹۵ ویژگی‌های افراد دارای شخصیت خودشیفته
- ۹۷ عوامل موثر در شکل‌گیری شخصیت خودشیفته در افراد
- ۹۹ نحوه مصاحبه روانشناس بالینی با افراد دارای شخصیت خودشیفته
- ۹۹ رویکردهای درمانی برای درمان افراد دارای شخصیت خودشیفته

فصل هشتم

- ۱۰۷ شخصیت وسواسی و جبری
- ۱۰۷ ویژگی‌های افراد دارای شخصیت وسواسی و جبری
- ۱۰۹ عوامل موثر در شکل‌گیری شخصیت وسواسی و جبری در افراد
- ۱۱۱ نحوه مصاحبه روانشناس بالینی با افراد دارای شخصیت وسواسی و جبری

فصل نهم

- ۱۱۹..... شخصیت پارانویید
۱۱۹..... ویژگی‌های افراد دارای شخصیت پارانویید
۱۲۱..... عوامل موثر در شکل‌گیری شخصیت پارانویید در افراد
۱۲۳..... نحوه مصاحبه روانشناس بالینی با افراد دارای شخصیت پارانویید

فصل دهم

- ۱۳۱..... شخصیت اسکیزوئید
۱۳۱..... ویژگی‌های افراد دارای شخصیت اسکیزوئید
۱۳۳..... عوامل موثر در شکل‌گیری شخصیت اسکیزوئید در افراد
۱۳۴..... نحوه مصاحبه روانشناس بالینی با افراد دارای شخصیت اسکیزوئید

فصل یازدهم

- ۱۴۳..... شخصیت اسکیزوتایپال
۱۴۳..... ویژگی‌های افراد دارای شخصیت اسکیزوتایپال
۱۴۵..... عوامل موثر در شکل‌گیری شخصیت اسکیزوتایپال در افراد
۱۴۷..... نحوه مصاحبه روانشناس بالینی با افراد دارای شخصیت اسکیزوتایپال
۱۴۸..... رویکردهای درمانی برای درمان افراد دارای شخصیت اسکیزوتایپال

فهرست منابع

سخن مؤلف

روانشناسی شخصیت حوزه بسیار گسترده‌ای است، زیرا شخصیت خود موضوعی است بسیار پیچیده و دارای ابعاد و جنبه‌های گوناگون. برای شناخت شخصیت افراد از دیرباز کوشش‌های فراوانی به عمل آمده که برخی از آنها غیرعملی، بعضی خرافاتی و معدودی دیگر غلط و معتبر است. کتابهایی که در مورد شخصیت افراد نوشته شده‌اند اغلب ۵۰۰ تا ۶۰۰ صفحه را در بر گرفته‌اند و به همین علت گستردگی دامنه موضوع شخصیت افراد در کتاب‌های روانشناسی شخصیت بسیار مفصل و پرحجم است. در حالی که کتاب حاضر بدون این که به مطالب و تئوری‌های بیشتری بپردازد، مطالب را به طور خلاصه در تعداد صفحات کمتری ارائه داده است. مؤلف به چنین کاری دست زده است؟

چون می‌خواهد کتاب حاضر به‌رساند، جامی از مطالب گوناگون و پراکنده را در بر داشته باشد تا برای کسانی که به این قبیل کتاب‌ها روی می‌آورند و آنها را مطالعه می‌کنند قابل فهم و مفید باشد.

قبل از مطالعه و استفاده از این کتاب به خوانندگان عزیز پیشنهاد می‌گردد با سازمان‌بندی آن آشنا شوند. ابتدا، مقدمه، فهرست مطالب و فصل اول را مطالعه نمایند.

قبل از این که به مطالعه فصل دوم بپردازید، فصل اول را بخوانید و سپس از خود بپرسید که موضوع‌های مطرح شده در فهرست تا چه اندازه به شخصیت شما ارتباط دارد؟ شما ارتباط پیدا می‌کنید. ولی باید بدانید که در روانشناسی شخصیت چیزی وجود ندارد که به شما ارتباط نداشته باشد. مطالعه چنین کتابی، مانند مطالعه روزنامه یا رمان نیست آن را به آرامی و با دقت مطالعه کنید و درباره آنچه می‌خوانید تمرکز کنید و همواره از خود بپرسید منظور و هدف از این نوع شخصیت چیست؟ شخصیت وجودی من جزء کدام نوع از این شخصیت‌هاست. بعد از مطالعه هر عنوان از شخصیت‌ها، کتاب را کنار گذاشته و سعی کنید

نکات عمده و برجسته در مورد هر نوع از شخصیت‌ها مطالعه کرده و فهمیده‌اید با زبان و کلمات خودتان بنویسید. اگر نمی‌توانید این کار را بکنید، موضوع را خوب درک نکرده‌اید، باید دوباره همان نوع از شخصیت را از اول مطالعه کنید و تا زمانی که نمی‌توانید این کار را انجام دهید باید مطالعه را تکرار کنید و به خاطر داشته باشید که هدف اصلی از مطالعه این نوع شخصیت درک و فهمیدن آنها نه حفظ کردن آنهاست.

در این کتاب مطالب زیادی در مورد هریک از انواع شخصیت‌ها، ویژگی‌های افراد دارای شخصیت، عوامل مؤثر در شکل‌گیری شخصیت، نحوه مصاحبه با افراد، رویکردهای درمان هر یک از انواع شخصیت‌ها در افراد برگزیده و گلچینی از مطالب مربوط به انواع شخصیت‌ها در افراد گنجانده شده است.

به هیچ وجه این ادعا و جرعه نندازد که آنچه در اینجا آمده پاسخگوی همه سوالات خوانندگان عزیز مربوط به بحث شخصیت افراد باشد. وجه مشخصه کتاب حاضر این است که اولاً در مورد انواع شخصیت‌ها در افراد که کم‌تر بیش خوانندگان عزیز با آن آشنایی دارند، به اختصار قناعت شده است. ثانیاً چون با مطالعه انواع شخصیت‌ها و تطبیق دادن آنها با زندگی خود معلوم می‌شود که غالب این شخصیت‌ها ریشه در زندگی گذشته افراد به ویژه وضعیت زندگی آنان در دوران کودکی بوده و سعی شد، در این کتاب تا ریشه‌یابی انواع شخصیت‌ها برای خوانندگان کتاب حاضر نیز میسر شود.

خوانندگان عزیز علاقه‌مند به داشتن اطلاعات بیشتر می‌توانند به منابعی که در پایان کتاب آمده است مراجعه کنند و انتظار می‌رود که هر نکته انتقادی که در حین مطالعه کتاب به نظرشان می‌رسد به صورت مکتوب، مولف را در جریان بگذارند تا نسبت به رفع نقایص و ویرایش کتاب اقدام لازم به عمل آید. با سپاس و تشکر از این همکاری شما.

غلامرضا ابراهیم‌زاده - ۱۳۹۵

مقدمه

روانشناسی علم تحقیق در رفتار موجودات زنده به ویژه رفتار انسان است و در این زمینه اصطلاح شخصیت با توجه به این که شخصیت هدف نهایی تمام بررسی های روانشناختی است، بیش از سایر مفاهیم توجه روانشناسان را به خود معطوف داشته است، زیرا در روانشناسی یافته ای نیست که در شناسایی و شناساندن شخصیت سهمی برعهده نداشته باشد

شخصیت در نظر روانشناسان معانی مختلف دارد. یکی از این معانی، شخصیت به طور کلی هر نوع صفت اخلاقی یا برجسته ای است که سبب تمایز و امتیاز فرد آدمی است تا آنجا که او را با آن ویژگی می شناسد و به خاطر آن صفت او را مورد ستایش قرار می دهند. معنی دیگر این که شخصیت هیبت و یا شکل فرد است و برهمین اساس کسی که می تواند عقیده و اراده خود را به گروهی از افراد تحمیل کند، آدمی با شخصیت به شمار می آید.

شخصیت گاهی مقام و موقعیتی را مشخص می سازد چنان که گفته می شود شخصیت های سیاسی، شخصیت های علمی و ... مفاهیمی که بدین طریق به شخصیت متصل می شوند، معانی و بعد تازه ای را به آن می دهند ولی شخصیت از نظر فلسفی بیشتر به جوهر مجردی گفته می شود که مستقل از بدن و حاکم بر آن پنداشته شده است. در روانشناسی مفهوم شخصیت هیچ یک از معانی ذکر شده را ندارد، بلکه مقصود از شخصیت کل وجود چه جسمانی و چه روانی آدمی است. شخصیت را به شیوه های بسیار فلسفی تعریف کرده اند. بعضی از روانشناسان این کلمه را تنها در ارتباط با رفتارهای قابل مشاهده به کار می برند و برخی هم آن را شامل ارتباطات مربوط به درون نگری می دانند و برخی دیگر هم آن را مجموعه فردی الگوهای تفکر، انگیزش و عواطف می دانند.

در تعریف شخصیت، گاهی موضوع مهارت‌ها و کارایی‌های اجتماعی مطرح می‌شود. در این صورت شخصیت یک فرد بر اساس کارایی و کفایت وی ارزیابی می‌شود، نوعی کارایی که به ایجاد کنش‌های مثبت در افراد مختلف و در اوضاع و احوال گوناگون منجر شود. به طور مثال وقتی معلمی از دانش‌آموزی که دارای شخصیت نامتعادل است سخن می‌گوید، منظارش فردی است که مهارت‌های لازم برای برقراری کنش‌های متقابل اجتماعی ندارد. با دیگران دارا نیست. کاربرد دیگر اصطلاح شخصیت زمانی است که از توانش‌های فرد برای تحریک و برانگیختن دیگران استفاده می‌شود. وقتی از اصطلاحی چون شخصیت پرانرژی و شخصیت نافع، مطیع و فرمانبردار سخن می‌گوییم بیشتر به ویژگی‌هایی اشاره می‌کنیم که در ایجاد واکنش در دیگران نقش گویاتری را دارا بوده‌اند.

تعریف هیلگارد از جمله تعاریفی است که این دو کاربرد اصطلاح شخصیت را به مفهوم وسیع‌تری در بر دارد. شخصیت به نظر هیلگارد ویژگی‌هایی است که فرد را قادر به ایجاد ارتباط با دیگران می‌سازد و تحقق احترام به خود را تسهیل می‌کند. مفهوم سازگاری که در این تعریف به چشم می‌خورد به وسیله متخذه شدن دیگران نیز به کار رفته است. اینان شخصیت را سازمانی دانسته‌اند که سازگاری‌های فرد را تعیین کرده و به کوشش‌های مشابه و یا متنوع وی در این مورد شکل و جهت ببخشند.

آلپورت از بررسی تعاریف مختلفی که برای شخصیت ارائه شده است نتیجه می‌گیرد که تمام تعاریف شخصیت را می‌توان به دو گروه بزرگ تقسیم کرد. دسته اول تعاریفی هستند که می‌توان اصطلاح زیستی و اجتماعی را برای آنها به کار برد. در این گروه تعاریفی قرار می‌گیرند که نقش عوامل اجتماعی را در شخصیت واجد اهمیت بیشتری دانسته و به واکنش‌های افراد به عنوان عوامل تعیین‌کننده شخصیت اشاره می‌کنند.

دسته دوم، شامل تعاریفی هستند که آلپورت اصطلاح زیستی و فیزیکی را برای آنها پیشنهاد کرده است. طبق این تعاریف شخصیت دارای جنبه های جسمانی و فیزیولوژیکی نیز است. جنبه هایی از فرد که قابل مشاهده و اندازه گیری باشند. آلپورت خود شخصیت را سازمان پویایی دانسته و نظام روانی و فیزیکی را در شکل گیری آن دخیل می داند. به نظر وی شخصیت ویژگی ها و گرایش های نسبتاً ثابت و پویایی است که موجبات تشابه و تمایز در رفتار، تفکر، احساس و عمل مردم را فراهم می سازد. به طوری که مشاهده می شود در تعاریف که به سرانجام و نه ذکر شد گرایش ها و مایه های مشترکی را می توان دید. در همه تعاریف به مفهوم تفاوت های فردی و عوامل و موجباتی که افراد را از یکدیگر متمایز می سازند اشاره می کنند. و در عین حال نیز در شناخت و تبیین سازمانی از ویژگی ها و نوعی نظام در شخصیت فرسایش دارد و بر این اساس تمامی روانشناسان در این مورد اتفاق نظر دارند که شخصیت در برگیرنده خصوصیات و ویژگی های دائمی فرد هستند و از این رو قابل پیش بینی هستند ولی ممکن است شواهد زیستی محکمی برای این که بتوانیم همه خصوصیات را پیش بینی کنیم وجود نداشته باشد.